

Eğitim Yönetimi Alanında Meslek Etiği Konusunda Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi

Hamza YAKAR^{1*}, Hamide ALTAŞ²

ÖZET

Gönderim: 05/11/2025
Kabul: 16/11/2025
Yayın: 30/11/2025

Bu araştırmanın amacı, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusunu ele alan çalışmaların genel eğilimlerinin belirlenmesidir. Bu doğrultuda yıl sınırlaması olmaksızın erişilebilen 30 makale, 30 lisansüstü tez ve 11 bildiri olmak üzere toplam 71 çalışma, tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veriler; araştırmaların amaçları, yöntemleri, odaklandıkları etik temalar ve ulaştıkları sonuçlara göre kategorize edilmiştir. Analiz bulguları, çalışmaların ağırlıklı olarak eğitim yöneticilerinin etik liderlik ve mesleki etik davranışları konularına odaklandığını göstermektedir. Bununla birlikte, örgütsel etik iklim, etik kültür ve kurumsal düzeyde etik politika geliştirme süreçlerinin araştırmalarda sınırlı biçimde ele alındığı belirlenmiştir. Bu durum, eğitim kurumlarındaki etik sorunların çoğunlukla bireysel davranış ve tutumlara indirgenerek ele alındığını, ancak etik uygulamaların kurumsal yapı ve okul kültürü ile bütüncül olarak değerlendirilmesine daha fazla ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda, meslek etiği konusunun eğitim yönetimi literatüründe önemli bir yer tuttuğu; ancak etik kültürün sürdürülebilir biçimde gelişebilmesi için örgütsel düzeyde etik liderlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve profesyonel etik kodlarının uygulanmasına yönelik geniş kapsamlı çalışmaların artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek Etiği, Eğitim Yönetimi, İçerik Analizi

Evaluation of Studies on Professional Ethics in the Field of Education Management

ABSTRACT

Received: 05/11/2025
Accepted: 16/11/2025
Published: 30/11/2025

The aim of this research is to determine the general trends in studies focusing on professional ethics in the field of educational management. In this direction, a total of 71 studies, including 30 articles, 30 postgraduate theses and 11 conference papers accessible without any year restrictions, were examined using the thematic content analysis method. The data has been categorised according to the objectives, methods, ethical themes focused on, and results achieved in the studies. The findings of the analysis show that the studies mainly focused on the topics of ethical leadership and professional ethical behaviour among education managers. The findings of the analysis indicate that the studies primarily focused on the topics of ethical leadership and professional ethical behaviour among education administrators. However, it was determined that organisational ethical climate, ethical culture, and the processes of developing ethical policies at the institutional level were addressed only to a limited extent in the research. This situation reveals that ethical issues in educational institutions are mostly addressed by reducing them to individual behaviour and attitudes, but that there is a greater need for ethical practices to be assessed holistically in relation to institutional structure and school culture. The research concluded that the subject of professional ethics occupies an important place in the literature on educational management; however, it was found that comprehensive studies on ethical leadership, transparency, accountability and the implementation of professional codes of ethics at the organisational level need to be increased in order for ethical culture to develop in a sustainable manner.

Keywords: Professional Ethics, Educational Management, Content Analysis

¹ Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID: 0000-0002-9334-3525

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ORCID: 0009-0007-7070-4686

* Sorumlu Yazar: Hamza YAKAR, hmzyakar@gmail.com

1. GİRİŞ

Eğitim yönetimi, örgütlerin hedefledikleri amaçları gerçekleştirmeye yönelik olarak insan, süreç ve değer odaklı bir etkileşim ortamı olarak görülmektedir. Bu çerçevede, yönetsel kararlar yalnızca teknik ve idarî açıdan değil, aynı zamanda etik ilkeler, adalet, liyakat, eşitlik ve sorumluluk gibi değerler doğrultusunda temellenmelidir (Vogel, 2012). Bu yüzden eğitim yönetimi, örgütsel yapıların amaçlarını etkili biçimde gerçekleştirebilmesi için insan, süreç ve değer odaklı kararların bütüncül bir biçimde ele alındığı bir alan olarak görülmektedir. Eğitim yönetiminde yönetsel kararların teknik ve yasal boyutlarına ek olarak, etik ilkeler bağlamında da yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Çam-Tosun, 2021; Evin, 2007; Küçükçene ve Aydoğan, 2018). Etik ilkeler ve adalet anlayışı, hem çalışanların örgüte bağlılığını ve performansını artırmakta hem de kaynakların adil dağılımı, katılımcı yönetim ve liyakat esaslı atamalar yoluyla eğitim hizmetinin niteliğini ve toplumsal meşruiyetini güçlendirmektedir (Kasapoğlu-Tankutay, 2024). Bu bağlamda etik, eğitim yönetiminin hem kuramsal hem de uygulamalı boyutlarında temel bir referans noktası oluşturmaktadır (Strike, 2010).

Eğitim yönetiminde meslek etiği, yöneticilerin mesleki eylemlerini değerlendirirken rehberlik eden normatif ilkeler bütünü olarak değerlendirilmektedir. Bu ilkeler; dürüstlük, adalet, nesnellik, saygı, gizlilik, sorumluluk ve hesap verebilirlik gibi temel değerleri kapsamaktadır (Aydın, 2010). Dolayısıyla etik, eğitim yöneticilerinin karar verme süreçlerinde yalnızca kişisel bir tercih değil, mesleki bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim yöneticilerinin sergilediği davranışların, kurum kültürü, çalışan motivasyonu ve öğrenci başarısı üzerinde doğrudan etkili olduğu düşünüldüğünde, meslek etiği kavramı eğitim yönetimi uygulamalarının ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir (Aydın, 2016; Cömert vd., 2025; Uludağ & Bilgivar, 2024). Eğitim yöneticilerinin karar verme süreçlerinde adalet, sorumluluk, dürüstlük, liyakat ve insan onuruna saygı gibi etik ilkelere dayalı hareket etmesi, örgütsel güvenin ve eğitim kalitesinin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır (Campbell, 2014). Eğitim yönetiminde meslek etiği, yönetici ve öğretmenlerin mesleki rollerini yerine getirirken karşılaştıkları etik ikilemler, karar verme süreçleri ve değer çatışmalarına yönelik farkındalıklarını geliştirmeyi amaçlamaktadır (Shapiro & Stefkovich, 2016). Bu doğrultuda, son yıllarda eğitim yönetimi literatüründe etik liderlik, etik karar verme, örgütsel etik kültürü, profesyonel sorumluluk ve liyakat gibi temalar giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Begley, 2006; Langlois, 2011). Dolayısıyla meslek etiği, eğitim yönetiminin sadece davranışsal değil, aynı zamanda normatif yönünü de belirleyen bir bileşen olarak görülmektedir.

Eğitim alanında mesleki etik konusundaki araştırmaların büyük çoğunluğu, öğretmenler ve öğretmen adayları ile yapılmakta ve genellikle mesleki etiğin eğitimdeki önemini vurgulamaktadır (Karaarslan & Ergün, 2025). Yönetsel eylemlere rehberlik eden bir ilke ve davranışlar bütünü olan eğitim yönetimi etiği ise, yöneticilerin mesleki tutumlarını şekillendirmektedir. Bu çerçevede, Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar, eğitim yönetiminde etik liderliğin önemini ve gerekliliğini vurgulamaktadır (Erdem, 2015). Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik yapılan çalışmalar, genel olarak üç grupta sınıflandırılabilir. Bunlardan ilki, etik iklim ve yöneticilik uygulamalarına odaklanan çalışmalardır (İskele, 2009; Kılıç, 2019). İkinci olarak, öğretmenlerin meslekî etik ilkeleri ve bilinç düzeylerine odaklanan çalışmalar gelmektedir (Berdibek & Aküzüm, 2021; Kocabıyık, 2019). Son olarak ise, eğitim yöneticiliğinin meslekleşmesi ve etik bağlamındaki zorluklara odaklanan çalışmalardır (Balcı, 2021; MEB, 2015). Bu üç grupta yapılan çalışmalar, Türkiye’de eğitim yönetimi literatürünün etik kavramını kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla ele alındığını göstermektedir. Ancak Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların bütüncül bir çerçevede ele alındığı, eğilimleri, yöntemsel

dağılımları ve tematik yönelimleri ortaya koyan derli toplu analizlerin sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, alanın kavramsal derinliğini ve uygulama boyutunu değerlendirme gereksinimini zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte, mevcut çalışmaların önemli bir kısmı belirli örneklemeler ya da yönetsel düzeylerle sınırlı kalmakta; alandaki genel eğilimleri ve tematik yönelimleri bütüncül biçimde ortaya koyan içerik analizine dayalı çalışmaların az olduğu görülmektedir. Bu durum, eğitim yönetimi literatüründe meslek etiğinin nasıl kavramsallaştırıldığı, hangi yöntemlerle incelendiği ve hangi konularda yoğunlaştığı sorularını gündeme getirmektedir. Dolayısıyla, Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik yürütülen çalışmaların sistematik biçimde değerlendirilmesi, alanın mevcut birikimini görünür kılmak ve gelecekteki araştırma yönelimlerine ışık tutmak açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusuna odaklanan akademik çalışmaların genel eğilimlerini belirlemektir. Bu doğrultuda tez, makale ve bildiri türündeki araştırmalar; konu eğilimleri, yönetsel özellikleri, konu temaları ve etik ile ilgili çözüm önerileri açısından içerik analizi yoluyla incelenmiş ve alandaki mevcut durum ortaya konulmuştur. Bu yönüyle çalışma, hem eğitim yönetimi alanında etik temelli araştırmaların mevcut durumunu ortaya koymakta hem de bu alandaki mesleki etik farkındalığının kuramsal ve uygulamalı temellerine ilişkin bütüncül bir bakış açısı geliştirmektedir. Buna bağlı olarak, araştırma kapsamında şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine hazırlanan tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların anahtar kavramlarına göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların içerik temalarına göre konu dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de eğitim yönetimi alanında meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların etik çözüm önerilerine göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma desenine dayalı olarak bir içerik analizi türü olan tematik içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi, belirli bir konu alanında yapılmış çalışmaların sistematik biçimde

incelenerek, bu çalışmalar içinde tekrar eden anlam örüntülerinin (temaların) belirlenmesi, sınıflandırılması ve yorumlanmasına dayanan bir analiz yaklaşımıdır (Braun & Clarke, 2006). Bu yöntem, verilerin yüzeysel betimlemenin ötesine geçerek, araştırma konusuna ilişkin derinlemesine bir anlamlandırma süreci sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle tematik içerik analizi, verilerden doğrudan türeyen anlam birimlerinin düzenli biçimde tema, kategori ve kodlara ayrıştırılmasıyla, araştırma alanındaki genel eğilim, yönelim ve tartışma noktalarını görünür hale getirir (Nowell vd., 2017). Tematik içerik analizi, özellikle konuya bütüncül bir perspektiften yaklaşmayı mümkün kıldığı için eğitim bilimlerinde genellikle tercih edilmektedir. Bu yöntem, belirli bir araştırma alanında yürütülen çalışmaların hem içeriksel (tema, kavram, argüman) hem de yöntemsel (yöntem, örneklem, veri toplama araçları) boyutlarının karşılaştırılmasına imkân tanınması açısından önemlidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Ayrıca tematik içerik analizi, konu alanındaki eğilimlerin belirlenmesi, araştırma boşluklarının ortaya konulması ve ileride yapılacak çalışmalara yönelik önerilerin geliştirilmesine önemli bir dayanak oluşturmaktadır.

Tematik içerik analizi, belirlenen dahil etme ölçütleri doğrultusunda ulaşılan araştırmaların karşılaştırmalı olarak incelenmesiyle, alanyazındaki mevcut durumun bütüncül bir biçimde ortaya çıkartılmasını sağlamaktadır (Çalık & Sözbilir, 2014). Buradan hareketle, bu çalışmada meslek etiği konusunda eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmaların benzerlik ve farklılıklarını, tematik yoğunlaşma alanlarını ve yöntemsel yönelimlerinin sistematik ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilebildiği için, tematik içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Böylece çalışma kapsamında alanda öne çıkan temalar, eğilimler ve araştırma boşlukları net bir şekilde belirlenebilmiştir.

2.2. Araştırmanın Veri Kaynakları ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri kaynağını, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusunu ele alan tezler, makaleler ve kongre bildirileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ilgili alanyazına ulaşmak amacıyla Google Akademik, DergiPark ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarından yararlanılmıştır. Veri tarama sürecinde araştırma amacına uygun olarak çeşitli anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler; “etik ve eğitim sistemi”, “örgüt etiği”, “eğitim yönetimi”, “öğretmenlik meslek etiği” ve “eğitim yönetiminde etik” ifadelerini içermektedir. Belirlenen anahtar kelimeler aracılığıyla gerçekleştirilen taramalar sonucunda, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusunu doğrudan ele alan çalışmalar belirlenmiştir. Ulaşılan yayınlar, araştırmanın kapsamına alınmadan önce belirlenen dâhil edilme ve hariç tutulma kriterleri doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmaların seçiminde belirli dahil edilme ve hariç tutulma ölçütleri kullanılmıştır. Dahil edilme ölçütleri kapsamında; (1) tezlerin eğitim-öğretim alanında indekslenmiş olması, (2) anahtar kelimelerde etik ile eğitim sistemine ilişkin kavramların birlikte yer alması, (3) çalışmalarda örgüt etiği, eğitim yönetimi ve öğretmenlik meslek etiği gibi kavramların açık biçimde ele alınması ve (4) araştırmaların sonuç ve öneriler bölümünde eğitim yönetimine yönelik değerlendirme veya çıkarımlara yer verilmesi dikkate alınmıştır. Buna karşılık, etik kavramını yalnızca teorik düzeyde ele alan ve meslek etiği ile eğitim yönetimi arasındaki ilişkiye yönelik uygulamalı veya bağlamsal sonuç içermeyen çalışmalar, ayrıca eğitim-öğretim alanı dışında indekslenen tez ve araştırmalar analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda ulaşılan çalışmalar, araştırma kapsamına dâhil edilerek incelemeye tabi tutulmuştur. Bu süreçte yalnızca eğitim yönetimi alanında meslek etiği bağlamını içeren, tam metnine erişilebilen ve bilimsel nitelik taşıyan çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Böylece, araştırmanın amacına uygun olarak filtrelenen toplam 71 çalışma araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Bu çalışmalar; 30 makale, 30 lisansüstü tez ve 11 bildiri olmak üzere üç farklı türde sınıflandırılmıştır. İnceleme sürecinde her çalışma tek tek ele alınmış, içerik bütünlüğü ve konu uygunluğu titizlikle değerlendirilmiştir.

2.3 Verilerin Analizi

Araştırmada, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusunu ele alan çalışmaların sistematik biçimde incelenebilmesi amacıyla tematik içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak veri analizine de dayanak olan tarama ölçütleri belirlenmiş; etik ve eğitim sistemi, örgüt etiği, eğitim yönetimi, öğretmenlik meslek etiği ve eğitim yönetiminde etik kavramlarını içeren çalışmalar taramaya dâhil edilmiştir. Konu alanı, eğitim yönetimi bağlamında meslek etiği ile sınırlandırılmıştır.

Verilerin sistematik olarak incelenebilmesi için Excel programında bir analiz formu oluşturulmuştur. Form, üç ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar, araştırmanın da veri kaynağı olan tezler, makaleler ve bildirilerdir. Formda, yer alan temel ölçütler (yazar, çalışmanın başlığı, anahtar kelimeler, konu ve amaç, yıl, araştırma türü, yayın yeri, araştırma yöntemi, çalışma grubu veya veri kaynağı, etik ihlal bulguları, etik duruma yönelik çözüm önerileri) her bir araştırma için ayrı ayrı araştırmacılar tarafından doldurulmuştur. Bu temel inceleme ölçütleri doğrultusunda, her çalışma kodlanmış ve çalışmalarda tekrar eden örüntüler belirlenerek temalar oluşturulmuştur. Ayrıca çalışma eğilimlerinin sayısal olarak gösterilebilmesi için, tablo ve grafikler oluşturularak veriler görsel bir şekilde ortaya çıkarılmıştır.

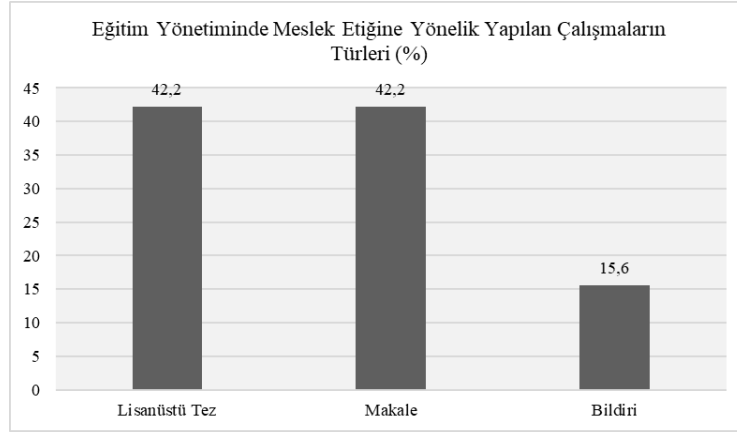
2.4 Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenirlilik, çalışmanın inandırıcılığı, aktarılabilirliği, tutarlılığı ve doğrulanabilirliğinin sağlanmasına yönelik olarak ele alınmaktadır (Lincoln & Guba, 1985). Bu araştırmada geçerlilik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla çeşitli stratejiler benimsenmiştir. Öncelikle araştırma süreci, veri toplama ölçütleri, kodlama aşamaları ve tema geliştirme süreçleri ayrıntılı şekilde açıklanmış; böylece çalışmanın şeffaflığı ve izlenebilirliği artırılmıştır. Çalışmaya dahil edilen makale, tez ve bildiriye ait bibliyografik bilgiler, seçim ölçütleri doğrultusunda sistematik bir şekilde taranarak analize dahil edilmiştir.

Araştırmada kodlayıcı güvenirliliği sağlamak amacıyla içerik analizi sürecinde belirlenen temalar ve kodlar, araştırmacı ve alan uzmanı tarafından karşılaştırılmış ve kodlama uyumu değerlendirilmiştir. Uzman görüşlerinin alınması, elde edilen temaların kavramsal bütünlüğünü desteklemiş ve yorumlama sürecinin nesnellikle uyumlu olmasına katkı sağlamıştır (Miles & Huberman, 1994). Bu süreçte kodlayıcılar arası uyum oranının yüksek olması, temaların tutarlılığını ve analiz sonuçlarının güvenirliliğini artırmıştır. Araştırma sonuçlarının aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla analiz sürecinde ulaşılan bulgular, ilgili alan yazın ile karşılaştırılarak tartışılmış ve çalışma kapsamı net biçimde tanımlanmıştır. Ayrıca araştırmacı, süreç boyunca yansıtıcılık (refleksivite) ilkesini göz önünde bulundurarak kendi yorumlayıcı konumunu açık tutmuş ve olası önyargıların etkisini azaltmayı amaçlamıştır (Creswell, 2013). Bu doğrultuda, araştırmada elde edilen sonuçların nitel araştırma ilkeleri çerçevesinde güvenilir ve geçerli olduğu söylenebilir.

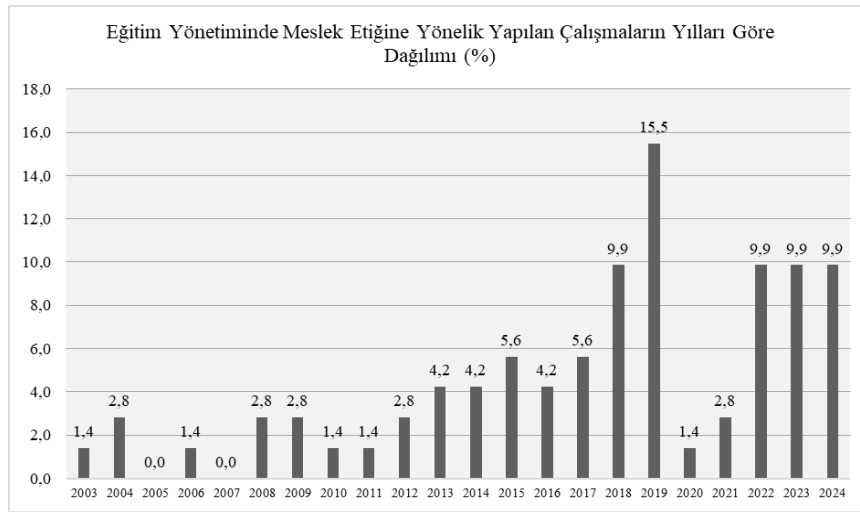
3. BULGULAR

Eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusunda yapılan çalışmaların genel eğilimlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmadan elde edilen analiz sonuçları, grafik ve tablolar halinde sunulmaktadır. Tez ve makaleler ayrı ayrı incelenmiş bazı grafiklerde sonuçlar birleştirilmiş, ayrılması gerektiği düşünülen grafik ve tablolarda ise ayrılmıştır. Bu doğrultuda, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular, Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Yapılan Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı Grafiği

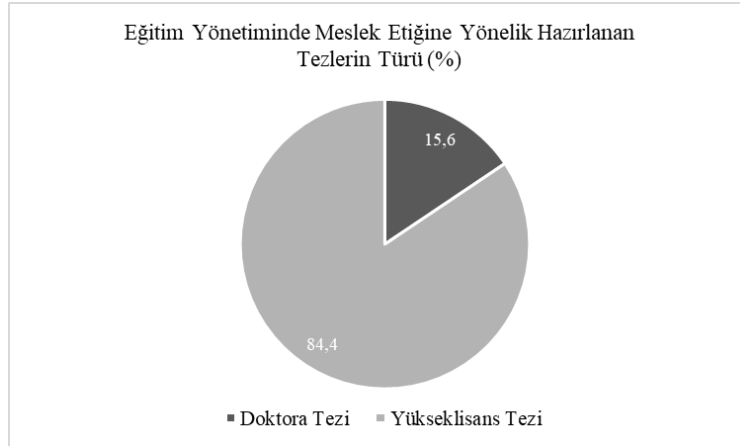
Şekil 1 incelendiğinde, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan çalışmalardan lisansüstü tezler ile makalelerin eşit oranlarda (%42,2), buna karşın bildirilerin ise daha az oranda (%15,6) çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, eğitim yönetiminde meslek etiği konusunun özellikle lisansüstü düzeyde araştırmaya açık ve güncel bir konu olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmalar içerisinde, bildirilerin %15,6 oranında olduğu görülmektedir. Bu durum, konunun bilimsel kongre ve sempozyumlarda daha sınırlı şekilde ele alındığını göstermektedir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların yıllarına göre dağılımına ilişkin bulgular, şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Yapılan Çalışmaların Yıllarına Göre Dağılımı Grafiği

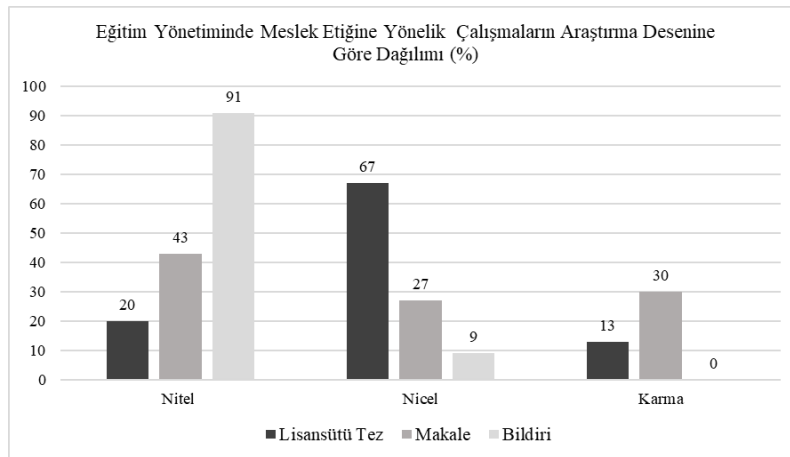
Şekil 2’de, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların 2003-2024 yılları arasında yapıldığı belirlenmiştir. Şekil 2 incelendiğinde, 2003-2012 yılları arasında yapılan çalışmaların oranı genellikle %1,4 ile %2,8 arasında olduğu görülmektedir. Bu yıllar arasında meslek etiği ile ilgili yapılan çalışmaların düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Ayrıca 2005 ve 2007 yıllarında hiçbir çalışmanın yapılmamış olması, dikkat çekmektedir. 2013 yılında meslek etiği konusundaki çalışmaların oranının artmaya başladığı görülmektedir. 2015 ve 2017’deki %5,6’lık oranlar bu yükselişi göstermektedir. Özellikle; 2018 (%9,9) ve 2019 (%15,5) yıllarında yapılan çalışmalarda oranının arttığı görülmektedir. Bu iki yıl, eğitim yönetiminde meslek etiği konusunun akademik açıdan en yoğun ilgi gördüğü yıllardır. Buna karşın, 2020 yılında araştırma oranlarında ani bir düşüş (%1,4) görülmektedir. Bu durum, bu dönemde yaşanan Covid-19 pandemisinin akademik çalışmaları etkilediği şeklinde açıklanabilir. Eğitim yönetiminde meslek etiği konusundaki çalışmaların, 2021’den itibaren tekrar

yükseldiği ve 2022-2024 yıllarında, aynı oranda (%9,9) sabit kaldığı tespit edilmiştir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular, Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Hazırlanan Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı Grafiği

Şekil 3'te gösterilen, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik hazırlanan tezlerin türlerine göre dağılımı grafiğine göre, eğitim yönetiminde meslek etiği alanında hazırlanan tezlerin büyük bir çoğunluğunu yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Bu konuda hazırlanan tezlerin %84,4'ü yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu durum, eğitim yönetiminde meslek etiği konusunun lisansüstü eğitimde, özellikle yüksek lisans düzeyinde, öğrencilerin inceleme ve araştırma yapması için önemli bir alan olduğunu göstermektedir. Doktora tezlerinde ise, bu alandaki çalışmaların oranının %15,6 olduğu görülmektedir. Bu oran, eğitim yönetiminde meslek etiği konusunda doktora düzeyinde daha az sayıda araştırma yapıldığını göstermektedir. Yapılan bu çalışmada, eğitim yönetiminde meslek etiği alanındaki akademik çalışmaların ağırlıklı olarak yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığını ve doktora düzeyindeki çalışmaların daha sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların araştırma desenine göre dağılımına ilişkin bulgular, Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Çalışmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımı Grafiği

Şekil 4, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımını lisansüstü tez, makale ve bildiri türleri açısından karşılaştırmalı olarak göstermektedir. Buna göre, nitel desene bakıldığında, makalelerin bu deseni en yüksek oranda (%91) tercih ettiği görülmektedir. Lisansüstü tezlerde nitel desene yer verme oranı %20, makalelerde %43 ve son olarak bildirilerde ise %91'dir. Bu durum, özellikle makale türü akademik yayınlarda mesleki etik konusunun derinlemesine ve bağlamsal olarak ele alınmaya çalışıldığını;

buna karşın lisansüstü tezlerde nitel çalışmaların nispeten daha sınırlı kaldığını göstermektedir. Nicel desende ise bu durumun tam tersi bir yaklaşım söz konusudur. Lisansüstü tezlerin %67'sinin nicel desenle gerçekleştirildiği, makalelerde bu oranın %27, bildirilerde ise %9 olduğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerin nicel yöntemle yönelmesi, araştırmacıların ölçme araçlarına dayalı daha geniş örneklemelerle genellenebilir sonuçlar elde etmeyi amaçladıklarını düşündürmektedir. Karma desene yönelik incelemede ise makalelerin %30 oranında karma desen kullandığı, lisansüstü tezlerde bu oranın %13 olduğu, bildirilerde ise karma desen kullanımına rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, karma desenin daha çok akademik makalelerde tercih edildiğini, tezlerde ise sınırlı yer bulduğunu göstermektedir. Genel olarak, meslek etiği konusunda yapılan tezlerde ağırlıklı olarak nicel; makalelerde ise ağırlıklı olarak nitel ve karma desenlerin öne çıktığı görülmektedir. Bildirilerde ise, karma desenlerin araştırmacılar tarafından tercih edilmediği ve nicel desenlerin de daha sınırlı düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşma, çalışma türlerinin amaç, kapsam ve araştırmacıların yöntem tercihleriyle ilgili olabilir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların anahtar kavramlara göre dağılımına ilişkin bulgular, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Çalışmaların Anahtar Kavramlara Göre Dağılımı

Anahtar Kavramlar	f
Etik	21
Öğretmenlik meslek etiği	9
Meslek etiği	7
Etik liderlik	4
Öğretmen	4
Mesleki etik ilkeler	3
Mesleki etik	3
Özel eğitimde etik	1
Eğitim yönetimi	1
Hesap verebilirlik	1

Tablo 1 incelendiğinde, eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik çalışmalarda, en sık kullanılan anahtar kavramın “etik” (f=21) olduğu görülmektedir. Bu durum, alandaki araştırmaların genel olarak etik kavramını temel bir çerçeve olarak ele aldığını ve kavramsal tartışmaların merkezine yerleştirdiğini göstermektedir. “Öğretmenlik meslek etiği” (f=9) ve “meslek etiği” (f=7) kavramlarının da yüksek frekansa sahip olması, etik konusunun özellikle öğretmenlik mesleğinin profesyonel ilkeleri ve davranış standartları üzerinden incelendiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, *etik liderlik* (f=4) ve *öğretmen* (f=4) kavramlarının çalışmalarda yer alması, eğitim yöneticilerinin etik karar verme süreçleri ve öğretmenlerin etik tutumlarının önemli araştırma eksenleri olduğunu göstermektedir. *Mesleki etik ilkeler* (f=3) şeklindeki kavramların çalışmaların anahtar kavramlarında yer alması, etik konusunun normatif yönüyle, yani mesleki davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin standartlar çerçevesinde ele alındığını göstermektedir. Öte yandan, özel eğitimde etik, beden eğitimi öğretmeni, hesap verebilirlik ve eğitim yönetimi gibi daha düşük sayıda (f=1-2) yer alan kavramların, meslek etiği çalışmalarının alt çalışma alanlarına doğru çeşitlenmeye başladığını göstermektedir. Bu durum, alanyazında meslek etiğinin genel bir kavramsal çerçeveden daha öznel ve alan spesifik bağlamlara doğru genişlediğini ortaya koymaktadır. Genel olarak bakıldığında, eğitim yönetimi alanında meslek etiği çalışmalarının büyük ölçüde öğretmenlik mesleği ve profesyonel etik ilkeleri ekseninde yoğunlaştığını; buna karşın yönetsel etik, etik liderlik ve hesap verebilirlik gibi yönetsel boyutların gelişmeye açık alanlar olarak öne çıktığını göstermektedir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların amaçlarına göre dağılımına ilişkin bulgular, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.*Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Çalışmaların Amaçlarına Göre Dağılımı*

Kategoriler	Temalar	Örnek Amaç İfadeleri	f
Etik ilkelere uyma düzeyi, etik duyarlılık, etik dışı davranış örnekleri	Mesleki Etik Davranışlar	“Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak.”	23
Etik liderlik, örgütsel etik iklim, yönetsel karar süreçlerinde etik	Eğitim Yöneticilerinin Etik Liderlik ve Etik Yönetim Davranışları	“Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının düzeylerini belirlemek.”	14
Eğitimde etik, eğitim yönetiminde etik, meslek etiği üzerine teorik inceleme ve derleme çalışmalar	Kuramsal Etik Tartışmaları ve Literatür İncelemeleri	“Eğitim yönetimi etiği ve etik liderliğin alanyazın temelinde incelenmesi.”	11
Etik eğitim, öğretmen adaylarının algıları, etik bilincin oluşumu	Mesleki Etik Değer Kazanımı	“Öğretmen adaylarının etik öğretmen algıları ve ders deneyimlerine ilişkin görüşlerini incelemek.”	9
Okul kültürü, etik ikilem durumlarının yönetimi, denetim ve hesap verebilirlik	Örgütsel Etik İklim ve Mesleki Etik İkilemler	“Okullardaki etik iklimin öğretmen davranışlarına etkisini belirlemek.”	7
Öğrencilerin ve velilerin öğretmen ve yöneticilerin etik davranışlarına ilişkin algıları	Etik Davranış Algıları	“Öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının etik davranışlarının belirlenmesi.”	5

Tablo 2 incelendiğinde, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusuna yönelik çalışmaların amaçlarında ağırlıklı olarak; *mesleki etik davranışlar* (f=23) ve *eğitim yöneticilerinin etik liderlik ve etik yönetim davranışları* (f=14) temalarına odaklanıldığı görülmektedir. Kuramsal etik tartışmaları ve literatür incelemeleri teması da çalışmaların amaçlarına dayalı olarak ortaya çıkan bir temadır. Buna karşın, çalışmaların amaçlarında örgütsel etik iklim ve etik davranış algıları temalarının daha sınırlı düzeyde ele alınması, meslek etiğinin kurumsal boyutunun daha az oranda incelendiğini göstermektedir. Bu durum, okul kültürü ve sistemsal yapıların etik davranış üzerindeki rolünün daha fazla araştırılması gerektiğini düşündürmektedir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların türlerine göre içerik temalarına ilişkin bulgular, Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.*Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Çalışmaların Türlerine Göre İçerik Temaları*

Araştırma Türü	Kategoriler	İçerik Temaları	Araştırmanın Odağı
Yüksek Lisans Tezleri	• Öğretmenlik meslek etiği • Öğretmen davranışları ve etik karar verme • Etik ilkelere uyum ve farkındalık • Örgütsel etik iklimin öğretmen algılarıyla ilişkisi	Uygulama ağırlıklı çalışmalar	Öğretmen davranışları, etik farkındalık
Doktora Tezleri	• Etik davranışların kuramsal temelleri • Eğitim kurumlarında etik kültür • Mesleki etik ile okul yönetimi ilişkisi • Örgütsel değerler, adalet, güven ve liderlik	Kuramsal ve model ağırlıklı çalışmalar	Etik liderlik, etik kültür, örgütsel değerler
Makaleler	• Eğitim kurumlarında etik sorunlar • Etik dışı davranış türleri • Mesleki etik eğitime ilişkin öneriler	Sorun tespiti ve değerlendirme çalışmaları	Etik dışı davranışlar, okul içi etkileşim
Bildiriler	• Etik ihlallerine yönelik durum tespiti • Çözüm önerileri • Politik yönlendirmeler	Çözüm ve politika önerisi yapan çalışmalar	Etik ihlallerine müdahale, mesleki standartlar

Tablo 3’te, eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusuna odaklanan çalışmaların başlıca tematik eğilimleri, araştırma türleri açısından karşılaştırmalı olarak gösterilmektedir. Buna göre, çalışma türlerinin ağırlık verdiği temalar, bu çalışmaların içerik yönelimleri ve araştırma türlerinin odaklandığı temel sorunlar belirlenmiştir. Çalışma türüne göre bakıldığında; yüksek lisans tezlerinin, genellikle öğretmenlik mesleğinin etik yönleri, öğretmen davranışları ve okul bazlı etik iklim algıları gibi daha mikro ve uygulama odaklı meseleleri ele aldığı tespit edilmiştir. Doktora tezlerinde ise daha geniş kuramsal tartışmalar, örgütsel etik kültür ve liderlik gibi makro düzey konulara ağırlık verilmiştir. Buna göre, öğretmen davranışlarını ele alan yüksek lisans tezleri doğrudan saha uygulamalarına yön verebilirken, etik liderlik üzerine geliştirilen doktora çalışmaları politika ve yönetim düzeyinde değişim için fırsatlar oluşturabilir. Son olarak makaleler ve bildiriler ise, genellikle saha tespitleri, somut sorunlar ve çözüm önerileri ekseninde şekillenmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, öğretmen davranışları ve etik farkındalık, etik liderlik ve örgütsel değerler, okul içi etkileşimler, etik ihlallerine müdahale ve mesleki standartlar gibi temel sorunlar çalışmalarda odaklanılan konular olarak dikkat çekmektedir. Eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların etik durum çözüm önerilerine ilişkin bulguları, Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.

Eğitim Yönetiminde Meslek Etiğine Yönelik Çalışmaların Etik Durum Çözüm Önerilerine Göre Temaları

Temalar	Düzy
Etik eğitim ve hizmet içi eğitim gereksinimi	Yoğun /Açık
Etik ilke ve standartların belirlenleştirilmesi	Belirgin /Açık
Etik liderlik ve okul kültürünün geliştirilmesi	Az /Açık
Öğretmen yetiştirme programlarında etigin öne çıkartılması	Çok Az / Örtük
Politika ve denetim düzeyinin geliştirilmesi	Çok Az / Örtük

Tablo 4’te, eğitim yönetiminde meslek etiğine yönelik çalışmaların etik durum çözüm önerilerine göre temaları, düzeyler açısından gösterilmiştir. Buna göre; yapılan çalışmalarda öne çıkan etik çözüm önerileri ağırlıklı olarak, *etik eğitimi ve hizmet içi eğitim gereksinimi* odaklıdır. Ayrıca, *etik ilke ve standartların belirlenleştirilmesi* öneri teması da yapılan çalışmaların çözüm önerilerinde belirgin bir şekilde ve açık olarak vurgulanmaktadır. Örgütsel düzeyde *okul kültürü ve etik liderlik* temaları daha az vurgulanmış; *politika ve denetim düzeyinin geliştirilmesi* öneriler ise sınırlı kalmıştır. Bu durum, alanyazında meslek etiği tartışmalarının hâlen mikro düzeye odaklı olarak yürütüldüğünü ve kurumsal politikalar düzeyinde geliştirilmiş yapısal modellerin eksik olduğunu göstermektedir. Çalışmalarda öne çıkan en yaygın çözüm önerisi, öğretmen ve yöneticilere yönelik etik eğitimi, seminerler, atölye çalışmaları ve hizmet içi eğitimler düzenlenmesi yönündedir. Bu çalışmaların, öğretmenlerin etik farkındalıklarını ve mesleki tutumlarını geliştireceği düşünülmektedir. Bu tema, etik davranışları doğrudan bireysel mesleki gelişim bağlamında ele almakta ve etik ihlallerin önemli ölçüde bilgi eksikliği ve farkındalık yetersizliği ile ilişkili olduğunu varsaymaktadır. Bazı çalışmalarda, etik sorunların nedeni olarak etik ilkelerin okul ortamında belirsiz ve soyut kalması gösterilmiştir. Etik sorunların örgütsel kültür bağlamında ele alındığı çalışmalarda, özellikle okul yöneticisinin etik liderlik rolü vurgulanmaktadır. Bu yaklaşımda, etik davranışın yalnız bireysel değil, ortak bir okul iklimi ve model oluşturma süreci olduğu ifade edilmektedir. Bazı öneriler, etik sorunların kaynağını mesleğe başlamadan önceki eğitim aşamasına bağlamaktadır. Bazı çalışmalarda, etik ihlallerin denetim ve mevzuat boyutu vurgulanmıştır. Ancak bu önerilerin sayısı diğer temalara göre belirgin şekilde düşüktür. Bu durum, etik çözüm önerilerinin daha çok mikro (birey/okul) düzeyde yoğunlaştığını göstermektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik yapılmış 71 çalışma tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonuçları, meslek etiği konusunun eğitim yönetimi literatüründe giderek artan bir önem kazandığını göstermektedir. Çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, özellikle 2018 ve 2019 yıllarında yoğunlaşmanın olduğu, 2020 yılında ise belirgin bir düşüş yaşandığı görülmüştür. Sonraki yıllarda çalışmaların yeniden artış eğilimine girdiği belirlenmiştir. 2020 yılında Covid-19 pandemisinin ortaya çıkması, eğitim alanındaki araştırma faaliyetlerini doğrudan etkilemiş ve bu dönemde özellikle yüz yüze veri toplamaya dayalı alan araştırmalarında belirgin bir azalma yaşanmıştır. Pandemi önlemleri nedeniyle okulların uzun süre kapalı kalması, saha erişiminin sınırlanması ve etik kurul süreçlerinin uzaması, eğitim araştırmacılarını veri toplama noktasında güç bir durumda bırakmıştır (Reuge vd., 2021). Pandemi koşulları, araştırmaların yönünü büyük ölçüde belgesel tarama, uzaktan anket uygulamaları ve derleme çalışmalara yöneltmiştir (OECD, 2021). Nitekim Türkiye’de yayımlanan lisansüstü tezler ve makaleler üzerine yapılan içerik analizleri, 2020 ve 2021 yıllarında eğitim alanında deneysel ve karma yöntem araştırmalarında düşüş, buna karşılık çevrim içi öğrenme, dijital pedagojiler ve uzaktan eğitim deneyimlerine ilişkin çalışmalarda belirgin artış olduğunu göstermektedir (Çifçi, & Ersoy, 2021). Bu durum, pandemi sürecinin yalnızca eğitim öğretim sürecini değil, eğitim araştırmalarının yöntemsel yönelimini de yeniden şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Araştırma desenine yönelik dağılımlar, eğitim yönetiminde meslek etiği çalışmalarının yöntemsel tercihlerini yansıtmaktadır. Etik olgusu, yorum ve derinlemesine analiz gerektirdiğinden bildirilerde nitel yöntemlerin öne çıktığı; buna karşın tezlerde, ölçme ve karşılaştırma ihtiyacının nicel yöntemleri yaygınlaştırdığı anlaşılmaktadır. Makalelerde ise son yıllarda karma yöntem yaklaşımının giderek daha fazla benimsendiği görülmektedir.

Araştırma türlerine göre elde edilen sonuçlar, meslek etiği konusunun en çok yüksek lisans tezlerinde ele alındığını ve tezlerde ağırlıklı olarak nicel yöntemlerin tercih edildiğini göstermektedir. Buna karşın, makalelerde ve bildirilerde nitel yöntemlerin daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Bu durum, meslek etiği alanında hem ölçme-değerlendirme boyutunun hem de kavramsal ve derinlemesine anlamlandırma gereksiniminin varlığına dikkat çekmektedir. Bu sonuç, meslek etiğinin hem kuramsal hem de uygulamalı yönleriyle ele alınması gerektiğini vurgulayan çalışmalarla uyumludur (Aydın, 2003).

Araştırma kapsamında yer alan çalışmaların büyük bir bölümünde etik ilkeler, etik dışı davranışlar ve etik liderlik temalarının ön plana çıktığı görülmektedir. Eğitim yöneticilerinin karar alma süreçlerinde adalet, şeffaflık, eşitlik ve sorumluluk gibi etik ilkelere bağlılık göstermelerinin, kurumsal iklimi doğrudan etkilediği ve güven kültürünün oluşmasına katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Erdem, 2015). Etik liderlik davranışlarının yalnızca kurum içi ilişkileri değil, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki tutumlarını ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini de olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Coşkun & Çelikten, 2020).

Eğitim yönetimi alanında meslek etiği konusuna yönelik yapılan akademik çalışmaların değerlendirildiği bu araştırmada, analize dahil edilen çalışmaların anahtar kelimeleri de incelenmiştir. İnceleme sonucunda, özellikle etik, öğretmenlik meslek etiği ve meslek etiği kavramları çevresinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, alanın genel yöneliminin meslek etiğini daha çok öğretmenlik mesleğinin profesyonel ilkeleri ve öğretmen davranış standartları bağlamında ele aldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca eğitim yöneticilerinin; karar verme süreçleri, okul iklimi, kurumsal etik kültürü ve yönetsel hesap verebilirlik gibi yönetsel boyutların ise sınırlı düzeyde çalışıldığını göstermektedir. Araştırma sonucunda, çalışmaların büyük ölçüde mesleki etik davranışlar ile

eğitim yöneticilerinin etik liderlik ve etik yönetim pratikleri konularına odaklandığı tespit edilmiştir. Meslekî etik davranış teması altında, öğretmen ve yöneticilerin etik ilke ve değerler doğrultusunda karar alma, tarafsızlık, sorumluluk, adalet ve profesyonel tutumlarına ilişkin değerlendirmelerin öne çıktığı görülmektedir. Etik liderlik temasında ise, özellikle okul yöneticilerinin etik ilkelere dayalı yönetim anlayışının okul iklimi ve çalışan davranışları üzerindeki etkileri konularına daha fazla odaklanıldığı görülmektedir. Buna karşın, örgütsel etik iklim ve etik davranış algılarına ilişkin çalışmaların sınırlı düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Meslek etiğinin kurumsal ve yapısal boyutunun araştırmalarda daha az işlenmesi, etik sorunların yalnızca bireysel tutum ve mesleki pratikler çerçevesinde değerlendirildiğini göstermektedir. Oysa etik, yalnızca bireylerin ahlaki davranışlarıyla değil, aynı zamanda kurumsal politikalar, okul kültürü, yönetim süreçleri ve paydaş ilişkileri tarafından şekillenen çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Hoy & Miskel, 2005). Bu nedenle, etik ihlallerin yalnızca kişisel sorunlardan kaynaklandığı yönündeki çıkarımlar, etik konusunun yapısal ve sistemsal yönünün göz ardı edilmesine yol açabilir.

Araştırma sonuçları, eğitim yöneticilerinin etik liderlik rollerine ilişkin farkındalık çalışmalarının giderek arttığını, ancak etik kültüre yönelik kurumsal düzeyde yapılan çalışmaların daha fazla yapılması gerektiğini göstermektedir. Etik davranışların yerleşmesi, yalnızca bireysel etik değerlerin benimsenmesiyle değil, aynı zamanda örgüt içinde şeffaflık, hesap verebilirlik ve adil yönetim ilkelerinin kurumsal olarak yapılandırılması ile mümkündür (Shapiro & Stefkovich, 2016). Bu bağlamda, eğitim yönetimi alanında yürütülen çalışmaların kuramsal çerçeveleri zenginleştirilerek örgütsel etik modelleri, profesyonel etik standartlar ve mesleki etik kodlarının uygulanma süreçlerini de kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, eğitim yönetimi alanındaki meslek etiği çalışmalarının, bireysel etik davranış düzeyinden kurumsal etik kültürün oluşturulmasına yönelen çok boyutlu bir perspektife doğru geliştirilmesi önem taşımaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmaların; okul kültürü, yönetim süreçleri, denetim sistemleri ve paydaş ilişkilerini dikkate alan bütüncül yaklaşımlar içermesi, meslek etiğinin eğitim kurumlarındaki yansımalarının daha derinlikli biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Araştırma sonuçlarından hareketle, aşağıdaki öneriler yapılabilir:

- Eğitim yönetimi alanında meslek etiğine yönelik yapılan çalışmaların daha çok bireysel etik davranışlara odaklandığı görülmektedir. Gelecek araştırmalarda, okul ve kurum düzeyinde etik iklimin nasıl oluştuğu, örgütsel değerlerin etik davranışları nasıl şekillendirdiği ve kurumsal politikaların etik karar alma süreçlerine etkisi araştırılabilir.
- Yapılan çalışmalarda öne çıkan etik liderlik konusu, okul yöneticilerinin deneyimlerini, karşılaştıkları etik ikilemleri ve bu durumlarda tercih ettikleri çözüm stratejilerini ortaya koyan nitel vaka çalışmalarıyla zenginleştirilebilir.
- Eğitim yönetimi alanında meslek etiğine ilişkin literatürde sınırlı biçimde ele alınan konular arasında; okul içi denetim, rehberlik hizmetleri ve yönetim süreçlerinin etik duyarlılık üzerindeki etkileri yer almaktadır. Bu nedenle, söz konusu alanlarda derinlemesine incelemeler yapılarak, etik duyarlılığın nasıl şekillendiğini ve bu süreçleri etkileyen değişkenleri ortaya koyan yeni araştırmalar yapılabilir.
- Mevcut çalışmalar çoğu zaman yalnızca yönetici veya öğretmen perspektifini ele almaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalar; öğrenci, veli, sendika temsilcisi, yerel yönetim ve bakanlık birimlerini de kapsayacak şekilde genişletilebilir.

- Eğitim yönetimi ve meslek etiği alanında farklı ülkelerde uygulanan etik kodların, liderlik yaklaşımlarının ve kurumsal etik modellerinin karşılaştırılması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2010). *Yönetmel, mesleki ve örgütsel etik* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Aydın, M. (2016). *Eğitim yönetimi: Kavramlar, kuramlar, süreçler*. Gazi Kitabevi.
- Balcı, A. (2021). Okul yöneticiliğinin meslekleşmesi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 4(2), 62-78.
- Begley, P. T. (2006). Self-knowledge, capacity and sensitivity: Prerequisites to authentic leadership by school principals. *Journal of Educational Administration*, 44(6), 570-589. <https://doi.org/10.1108/09578230610704892>
- Berdibek, E., & Aküzüm, C. (2021). Sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının okul yöneticilerinin algılarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Field Education*, 7(2), 36-60.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Campbell, E. (2014). Teaching ethically as a moral condition of professionalism. In *Handbook of moral and character education* (pp. 117-134). Routledge.
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik meslek etiği üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710.
- Cömert, M., Gedik, A., & Erdem, S. (2025). Lider olarak öğretmenin meslek etiği. *Harran Maarif Dergisi*, 10(1), 66-89.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (S. B. Demir & M. Bütün Çev. Ed.). 1. Baskı, Siyasal Kitabevi.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).
- Çam-Tosun, F. (2021). Türk eğitim politikalarında sosyal adalet ve eşitlik. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 5(3), 348-368.
- Çiğçi, M., & Ersoy, M. (2021). Pandemi sürecinde eğitim alanında yapılan çalışmaların eğilimleri: Türkiye örneği. *International Journal of Eurasia Social Sciences (JOESS)*, 12(43), 75-87.
- Erdem, A. R. (2015). Eğitim yönetimi etiği ve eğitim yönetiminde etik liderliğin kritiği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 1-15.
- Evin, H. (2007). Eğitim yönetimi ve etik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(21), 106-114.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). *Educational administration: Theory, research, and practice* (7th ed.). Boston, MA: McGraw Hill.
- İskele, A. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının okullardaki yaratıcı iklim üzerine etkisi*. [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi.
- Karaarslan, T., & Ergün, F. (2025). Eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların tematik analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (64), 1399-1423.
- Kasapoğlu-Tankutay, H. (2024). Eğitim ortamlarında sosyal adaletin geliştirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 8(1), 399-420.
- Kılıç, M. Y. (2019). Okullarda yöneticinin sağladığı etik iklimin, örgütsel bağlılık ve öğretmen performansına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(3), 807-836.
- Kocabıyık, A. (2019). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri ile eğitim inançları ilişkisinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi.
- Küçükçene, M., & Aydoğan, İ. (2018). Eğitim yönetiminde adaletin önemi ve gerekliliği üzerine bir inceleme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 641-664.
- Langlois, L. (2011). *The anatomy of ethical leadership: To lead our organizations in a conscientious and authentic manner*. Athabasca University Press.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- MEB, (2015). *Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler Genelgesi*. <https://etik.meb.gov.tr/www/egitimciler-icin-mesleki-etik-ilkeler/icerik/10>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage.
- Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1), 1-13.
- OECD. (2021). *The state of school education: One year into the COVID pandemic*. OECD Publishing.
- Reuge, N., Jenkins, R., Brossard, M., Soobrayan, B., Mizunoya, S., Ackers, J., Jones, L., & Taulo, W. G. (2021). Education response to COVID 19 pandemic, a special issue proposed by UNICEF: Editorial review. *International Journal of Educational Development*, 87, 102485. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2021.102485>
- Shapiro, J. P., & Stefkovich, J. A. (2016). *Ethical leadership and decision making in education: Applying theoretical perspectives to complex dilemmas*. Routledge.
- Strike, K. A. (2010). *Small schools and strong communities: A third way of school reform*. Teachers College Press.
- Uludağ, T., & Bilgivar, O. O. (2024). Okul yöneticilerinin iletişim sürecindeki etkililiğinin öğretmenlerin mesleki etik davranışlarına etkisi. *İstanbul Eğitim Dergisi*, 1(1), 74-97. <https://doi.org/10.71270/istanbullegitim.istj.1547975>

Vogel, L. R. (2012). Leading with hearts and minds: Ethical orientations of educational leadership doctoral students. *Values and Ethics in Educational Administration*, 10(1), 1-12.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12. Baskı), Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Educational management is seen as a human, process and value-oriented environment of interaction aimed at achieving the objectives targeted by organisations. Within this framework, managerial decisions should be based not only on technical and administrative aspects but also on values such as ethical principles, justice, merit, equality, and responsibility (Vogel, 2012). Therefore, educational management is seen as a field where human, process, and value-oriented decisions are addressed holistically to enable organisational structures to effectively achieve their objectives. It is emphasised that, in addition to the technical and legal dimensions of managerial decisions in educational administration, they must also be structured within the context of ethical principles (Çam-Tosun, 2021; Evin, 2007; Küçükçene and Aydoğan, 2018).

The great majority of research on professional ethics in the field of education is conducted with teachers and teacher candidates and generally emphasises the importance of professional ethics in education (Karaarslan & Ergün, 2025). Educational management ethics, which is a set of principles and behaviours guiding managerial actions, shapes the professional attitudes of managers. In this context, studies conducted in Turkey on this subject emphasise the importance and necessity of ethical leadership in educational management (Erdem, 2015). The aim of this research is to determine the general trends in academic studies focusing on professional ethics in the field of educational management in Türkiye. In this regard, research in the form of theses, articles and papers has been examined through content analysis in terms of subject trends, methodological characteristics, theoretical approaches and ethical solutions, and the current situation in the field has been revealed.

Method

In this study, thematic content analysis, a type of content analysis based on a qualitative research design, was used. Thematic content analysis is an analytical approach based on the systematic examination of studies conducted in a specific subject area to identify, classify, and interpret recurring patterns of meaning (themes) within these studies (Braun & Clarke, 2006). This method goes beyond a superficial description of the data, providing an in-depth process of meaning-making related to the research topic. The data source for the research consists of theses, articles and conference papers dealing with the subject of professional ethics in the field of education management. A total of 71 studies, filtered according to the purpose of the research, were included in the scope of the research. These studies were classified into three different types: 30 articles, 30 postgraduate theses and 11 papers. During the review process, each study was examined individually, and its content integrity and subject suitability were carefully evaluated.

Results

The analysis results obtained from this study, which aimed to determine the general trends in studies on professional ethics in the field of educational management, have been presented and interpreted in the form of graphs and tables. Theses and articles were examined separately; in some graphs, the results were combined, while in graphs and tables where separation was deemed necessary, they were separated. It was determined that postgraduate theses and articles were equally represented (42,2%) in studies on professional ethics in education management, whereas conference papers were less represented (15,6%). In particular, the rate increased in studies conducted in 2018 (9,9%) and 2019 (15,5%).

In studies on professional ethics in the field of educational management, the most frequently used key concept is “ethics” (f=21). This indicates that research in this field generally treats the concept of ethics as a fundamental framework and places it at the centre of conceptual discussions. Furthermore, studies on professional ethics in the field of educational management primarily focus on professional ethical behaviour (f=23) and the ethical leadership and ethical management behaviour of educational managers (f=14). Theoretical ethical discussions and literature reviews are also themes that emerge based on the objectives of the studies.

Conclusion, Suggestion and Recommendations

In this study, 71 studies on professional ethics in the field of educational administration were examined using thematic content analysis. The research results indicate that the topic of professional ethics is gaining increasing importance in the educational management literature. When examining the distribution of studies by year, it was observed that there was a particular concentration in 2018 and 2019, followed by a significant decline in 2020. It was determined that studies began to increase again in subsequent years. The results obtained according to research types show that the subject of professional ethics is most frequently addressed in master's theses and that quantitative methods are predominantly preferred in theses. In contrast, it has been determined that qualitative methods are used more frequently in articles and papers. Consequently, it is important that professional ethics studies in the field of educational management are developed towards a multidimensional perspective that moves from the level of individual ethical behaviour to the creation of an institutional ethical culture. Future research incorporating holistic approaches that take into account school culture, governance processes, control systems and stakeholder relations will contribute to a more in-depth understanding of the reflections of professional ethics in educational institutions.

YAYIN ETİĞİ BEYANI

Bu araştırma, nitel araştırma desenine dayalı tematik içerik analizi yöntemi ile yapılmış, erişime açık dokümanlar üzerinden veriler toplanıp analiz edildiği ve etik kurul izni gerektirecek bir yöntem tercih edilmediği için etik kurul izni alınmamıştır. Araştırmanın planlanması, uygulanması, veri toplama, analiz ve raporlama aşamalarının tümünde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen etik ilkelere tam uyum sağlanmıştır. Araştırma sürecinde, yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında tanımlanan herhangi bir etik ihlal gerçekleştirilmemiştir. Yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına titizlikle uyulmuş, toplanan verilere müdahalede bulunulmamış ve herhangi bir tahrifat yapılmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

YAPAY ZEKÂ BEYANI

Araştırmanın yazarları olarak makalenin hazırlanmasında herhangi bir yapay zekâ destekli araç kullanılmadığını beyan ederiz.